

Tilsynsrapport **Aalborg Zoo** 2024

Rådet for Zoologiske Anlægs samlede vurdering

Denne tilsynsrapport i 2024 følger op på Rådet for Zoologiske Anlægs tidligere vurdering af Aalborg Zoo, og gør status for udviklingen og kvaliteten af anlæggets arbejde.

Det er Rådet for Zoologiske Anlægs samlede vurdering i 2024, at Aalborg Zoos opgavevaretagelse er tilfredsstillende.

Aalborg Zoo varetager de lovbestemte opgaver som formidling, avlssamarbejde, naturbevarelse og forskning på et overordnet set meget tilfredsstillende niveau. Aalborg Zoo har gennem den nuværende strategi sat en stærk struktur for deres arbejde og skabt en synergi mellem de lovbestemte opgaver.

Vurdering i 2022

Rådets samlede vurdering af Aalborg Zoos opgavevaretagelse i 2022 kan læses her: [Rådets tilsynsrapport for Aalborg ZOO](#)

Fakta om Aalborg Zoo

Anlægget er en selvejende institution med hjemsted i Aalborg Kommune. Anlægget blev etableret i 1935.

Anlægget modtager statsligt driftstilskud i henhold til lov om statstilskud til zoologiske anlæg. Aalborg Kommune er anlæggets offentlige hovedtilskudsyder.

Anlægget samarbejder med en række interessenter lokalt, nationalt og internationalt, herunder zoologiske anlæg, zooorganisationer og universiteter.

Nøgletal for Aalborg Zoo 2023

- Antal besøgende: 449.625 (2022: 457.075)
- Samlet omsætning: 87.4 mio. kr. (2022: 90,5 mio. kr.)
- Antal årsværk: 76 (2022: 83 årsværk)
- Anlægget rådede over et areal på 8 hektar.

Fokusområder

Arbejdsgrundlag

Det zoologiske anlæg er i henhold til zoo-loven forpligtet til at udarbejde en fireårig arbejdsplan, hvoraf det fremgår, hvilke opgaver anlægget vil forpligte sig til at udføre. Anlæggets vedtægter skal være godkendt af Kulturministeriet

Aalborg ZOO er halvvejs i arbejdet med deres nuværende strategi, som løber fra 2021 til 2025. "Bevar naturen" er titel på strategien, hvis mission er at

formidle viden om dyr og natur via vildt fascinerende oplevelser, og bidrage til naturbevaring lokalt og globalt. Anlæggets vision er at være en helårsattraktion, der tilbyder vildt fascinerende oplevelser til et årligt stigende antal gæster og være anerkendt for sin indsats for naturbevaring og bæredygtig udvikling.

Strategien indeholder flere delstrategier indenfor bl.a. kommunikation, digitalisering og naturbevarelse.

Bæredygtighed og FN's verdensmål indgår som tværgående elementer i hele strategien. Aalborg Zoo har udarbejdet et brandmanifest for at sikre kommunikation af hovedbudskabet "Naturen er den vildeste gave".

Anlægget har udarbejdet Masterplan 2030 for den fysiske udformning af anlægget.

Aalborg Zoo har siden 1999 været miljøcertificeret, og miljømæssigt bæredygtige løsninger indarbejdes kontinuerligt i anlæggets drift og udvikling.

Anlægget har et tæt samarbejde med Aalborg Kommune.

Ressourcegrundlag

Det zoologiske anlæg er i henhold til zoo-loven forpligtet til at have en høj standard og et økonomisk grundlag, der gør det muligt at opretholde denne. Endvidere skal der være mindst en fuldtidsansat zoolog.

a. Økonomi

Aalborg Zoos samlede indtægter var i 2023 på 87,4 mio. kr. og fordeler sig således:

- Driftstilskud fra staten 3,3 mio. kr.
- Tilskud fra kommune 19,1 mio. kr.
- Tilskud fra fonde o.a. 0,6 mio. kr.
- Egenindtjening 64,3 mio. kr.

Årets resultat var et underskud på 6,9 mio. kr. i 2023 og efter disponering af årets resultat var anlæggets egenkapital på 23,9 mio. kr.

b. Medarbejdere

Anlægget rådede i 2023 over 76 årsværk, herunder 2 biologer, en dyrlæge og professor, ph.d. fra Aalborg Universitet, som er tilknyttet Aalborg Zoo i 20 % af hans arbejdstid.

c. Bygninger

De bygningsmæssige rammer er velholdte, og anlægget renoverer løbende dyreanlæg og publikumsfaciliteter. Siden sidste besigtigelse har Aalborg Zoo

etableret et nyt madagaskaranlæg, der bl.a. huser forskellige typer af lemurarter, der alle er truede arter. Lemuranlægget er konstrueret som et gennemgangsområde, og giver publikum mulighed for at komme helt tæt på dyrene. I anlæggets Masterplan 2030 indgår der etablering af en større afdeling med et grønlandsk fokus, som Aalborg Zoo er i gang med at finansiere.

Rådet for Zoologiske Anlægs vurdering 2024

Aalborg Zoo er et professionelt og veldrevet anlæg, der med et strategisk afsæt i naturbevaring og bæredygtig udvikling arbejder engageret for at udvikle den samlede virksomhed kvalitativt.

Rådet for Zoologiske Anlæg ser frem til at følge den endelige implementering af den nuværende strategi inden udgangen af 2025.

Rådet anbefaler:

- At anlægget fortsat har fokus på at sikre en balanceret vægtning af de zoo-faglige opgaver og de kommercielle aktiviteter, og fortsat konsoliderer anlæggets økonomi, så det er muligt at opretholde en høj standard i anlæggets virksomhed og fortsat udvikling heraf.
- At anlægget fortsætter den strategiske fokusering af sin indsats, så anlæggets faglige profil skærpes.

Formidling

Det zoologiske anlæg skal i henhold til zoo-loven virke til fremme af formidling af kendskabet til vilde dyr. Anlægget skal have særlige formidlingsprogrammer rettet mod børn og unge, såvel når de besøger anlægget i og uden for skolesammenhæng. Anlægget skal have en tilfredsstillende formidling til gavn for de øvrige gæster.

a. formidling

Aalborg Zoo driver en bred formidlingsindsats med fokus på, at der skal være tilbud for alle året rundt, hvilket omfatter formidlingsforestillinger på scene i anlægget, rundvisninger og foredrag i og udenfor anlægget, aktiviteter der giver indblik i det zoologiske arbejde, herunder træning og fodring af dyr, offentlige dissektioner, åben dyrlægeklinik og et åbent rovdyrkøkken, hvor gæster kan se klargøring af foder. Udover at være vært på Naturfestivalen for børn og unge deltager anlægget også i andre naturevents som fx Naturmødet i Hirtshals og Bæredygtighedsfestivalen i Aalborg. Halloween og "Jul i ZOO" er tilbagevendende årlige events i anlægget.

Interaktiv formidling er et fokusområde og i forbindelse med opførelsen af det nye Madagaskaranlæg i 2023 har Aalborg ZOO lavet et formidlingsprojekt hvor gæsterne på en involverende måde kan lære om Madagaskar og øens dyreliv.

I 2023 åbnede Verdensrummet, en særudstilling og et oplevelsesunivers, som på en involverende måde sætter fokus på formidling og læring om FNs verdensmål, der som tidligere beskrevet er et omdrejningspunkt for anlæggets nuværende strategi.

b. formidlingsprogrammer til børn og unge

Anlæggets skoletjeneste underviser elever fra grundskolen, ungdomsuddannelser samt studerende på seminarier og universiteter. Undervisningen forestås både af ansatte i skoletjenesten, men også af anlæggets fastansatte biologer og dyrlæge.

Aalborg Zoo har i samarbejde med UCN udviklet et nyt undervisningstiltag om FN's verdensmål, som i 2024 er blevet udbudt til børn og unge gennem skoletjenesten.

Skoletjenesten har de sidste år oplevet en markant stigning i besøg fra børn med særlige behov (specialklasser). I 2023 modtog 9288 elever og lærere undervisning i de 11 emner, som skoletjenesten udbyder.

I skolernes påske-, sommer- og efterårsferie afholder Aalborg Zoo zoo-skoler for børn i alderen 6-12 år.

Aalborg Zoo har de seneste 15 år været vært for Naturfestivalen i uge 39, hvor elever fra grundskolen samt elever og studerende fra Nordjyllands ungdoms- og videregående uddannelser kan få et indblik i naturvidenskaben. Festivalen er et projekt under det nationale naturfagscenter Astra.

Rådet for Zoologiske Anlægs vurdering 2024

Aalborg Zoos formidling er på et tilfredsstillende niveau. Anlægget arbejder ambitiøst med deres formidling og undervisning, og det er spændende at følge med i, hvordan der arbejdes konkret med at omsætte den nuværende strategis pejlemærker, herunder FNs verdensmål, i hverdagens undervisning og formidling. Det er positivt, at anlægget er gået bort fra at præsentere dyr på zoosafariscenen, hvilket var Rådets anbefaling efter sidste besøg i 2022.

Rådet anbefaler:

- At anlægget arbejder mere målrettet med at evaluere effekten af deres undervisning, herunder undersøger hvordan de emner, der undervises i, giver mening for børn og unge.

Avlssamarbejder

Det zoologiske anlæg skal i henhold til zoo-loven medvirke aktivt i arbejdet med at bevare truede vilde dyrearter, herunder relevant avlssamarbejde nationalt og internationalt med andre tilsvarende anlæg.

Aalborg Zoo samarbejder nationalt med de øvrige godkendte zoologiske anlæg under DAZA, og er aktiv deltager i bl.a. erfa-grupper. Anlægget har tillidspost i organisationen DAZA som formand for bestyrelsen. Internationalt samarbejder anlægget med større, godkendte zoologiske anlæg gennem de tværnationale organisationer EAZA, WAZA, EZE, IZE, Species 360 og IUCN.

Aalborg ZOO deltager i 37 internationale avlsprogrammer indenfor EAZA, herunder 41 EEP arter og 2 ESB arter. Dermed er anlægget med til at sikre, at bestandene i zoologiske haver til enhver tid har en høj genetisk diversitet og danner et sundt grundlag for de kommende generationer og arbejdet med genudsætning af dyr.

Aalborg ZOO vil udfase flere af anlæggets større arter og sigter mod at arbejde endnu mere strategisk med sammensætningen af deres dyrestand på baggrund af vurderinger af dyrenes adfærd og miljø. Anlæggelsen af nye anlæg gennemføres med henblik på øget dyrevelfærd, bl.a. er man i gang med at opføre et nyt anlæg til havens røde pandaer, som skal flyttes fra det nuværende anlæg pga. støj.

Rådet for Zoologiske Anlægs vurdering 2024

Niveauet for anlæggets avlssamarbejde er tilfredsstillende, og det er positivt, at anlægget har et fokus på at rumme færre arter på mere plads og gennem en collectionplan arbejder mere reflekteret med sammensætningen af anlæggets dyrestand.

Rådet anbefaler:

- At anlægget med udgangspunkt i sin størrelse og sin erfaring engagerer sig mere i det internationale arbejde og med tiden arbejder sig hen imod at indtage flere nøgleposter.

Naturbevarelse

Det zoologiske anlæg skal i henhold til zoo-loven deltage i relevante naturbevaringsprojekter.

Aalborg Zoo deltager i forskellige naturbevaringsprojekter, der har til formål at bevare truede dyrearter og deres naturlige levesteder, samt bidrage til forskning og uddannelse.

Siden 2009 har anlægget samarbejdet med Transfrontier Africa, der driver en forskningslejr i Balule Naturreservat i Greater Krüger Nationalpark i Sydafrika. Aalborg Zoos indsats er koncentreret om den kvindelige antikrybskytte enhed Black Mamba APU. Der doneres bl.a. midler til enhedens feltrationer, og efter at projektet mistede sin statslige bevilling i 2022 har Aalborg Zoo taget initiativ til, at enhedens lønninger finansieres af

11 anpartshavere, heriblandt Aalborg Zoo. Sammen med Aalborg Universitet er anlægget også involveret i Transfrontier Africas forskning.

Aalborg Zoo er engageret i andre naturbevarelsesprojekter, som f.eks. samarbejdet med foreningen Red Orangutangen for at skabe opmærksomhed om orangutanger og deres situationen på Borneo, herunder give støtte til bevarelse af Borneos regnskov og de vilde orangutanger, der lever i den. Anlægget samarbejder endvidere med vildtforvaltningsrådet, DOF, Dansk Jægerforbund, Dyrenes beskyttelse, Danmarks naturfredningsforening og AU om bevarelsen af den lokalt truede kirkeugle. Begge projekter foregår i et tæt samarbejde med lokale aktører.

Naturbevarelsesprojekterne finansieres af forskellige tiltag, fx gennem Aalborg Zoos ambassadørnetværk, hvor 10 procent af bidraget fra hver ambassadør er øremærket naturbevarelse.

Rådet for Zoologiske Anlægs vurdering 2024

Niveauet for naturbevarelse er tilfredsstillende, herunder meget positivt at fokusere anlæggets indsats på projektet med antikrybskytte enheden Black Mamba, som er lokalt forankret og har en meget væsentlig naturbevarende effekt.

Rådet ser frem til at følge den fortsatte udmøntning af anlæggets naturbevaringsstrategi.

Rådet anbefaler:

- At anlægget fortsat fokuserer på få naturbevaringsprojekter frem for mange, så ressourcer koncentrerer, og formidling om formålet med anlæggets engagement i de udvalgte projekter øges.

Bidrag til forskning

Det zoologiske anlæg skal i henhold til zoo-loven virke til støtte for forskning.

Aalborg Zoo har gennem flere år haft et samarbejde med Aalborg Universitet, der har udmøntet sig i en skriftlig samarbejdsaftale om bl.a. videnskabelige delemedarbejdere, specialestuderende, bachelorstuderende, fysiologiundervisning og oprettelse af naturbevaringsfond.

En del af fysiologiundervisningen bliver afholdt i Aalborg Zoo med brug af knogle/kranie samling, aflivede dyr og hesteslagtninger. 3. og 5. semester på biologiuddannelse har siden 2019 afviklet deres projektarbejde i Aalborg Zoo, hvor der stilles studiepladser og auditorium til rådighed, så de studerende kan arbejde i direkte forlængelse af deres adfærdsstudier.

I forbindelse med den kommende afdeling, som har et grønlandsk fokus, er etableringen af en forskningsstation en central del. Herfra skal der formidles feltforskning og fællesaktiviteter med Aalborg Universitet herunder etablering af en kryobank, der skal medvirke til at forhindre tab af unikt genetisk materiale fra dyre- og plantearter.

Aalborg ZOO uddeler hvert år støtte til studerendes forskningsprojekter. Projekterne kvalificeres af et videnskabeligt panel bestående af forskere fra Aalborg og Aarhus Universiteter samt Aalborg Zoos eget videnskabelige personale, hvilket betyder, at mange af projekterne på denne måde ”blåstempler” og derved får nemmere ved at opnå finansiering fra andre fonde.

Forskningsresultater bliver publiceret løbende i peer reviewed tidsskrifter.

Desuden bidrager anlægget med materiale fra dyr, der aflives på grund af alder mm. til forskning både nationalt og internationalt, herunder vævsprøver til EAZA biobank og genetisk forskningsprojekt på Aarhus Universitet, Danmarks Tekniske Universitet, København Zoo og Københavns Universitet.

Rådet for Zoologiske Anlægs vurdering 2024

Anlæggets bidrag til forskning er meget tilfredsstillende, herunder at anlægget i et væsentligt omfang bidrager til samarbejder med universiteter og relevante zoo-anlæg om forskning nationalt og internationalt, og i et vist omfang bedriver egen forskningsproduktion.

Rådet anbefaler:

- At anlæggets forskningsindsats bliver mere fokuseret og får en større zoo-relevans, herunder at projekternes forskningsspørgsmål rettes mere mod anlæggets virke og dyrebestand.

Baggrund

1. Vurderingsforløbet på Aalborg Zoo

Rådet for Zoologiske Anlæg besøgte Aalborg Zoo den 3. oktober 2024.

Tilstede var:

Fra Aalborg Zoo:

- Steen Royberg, formand i bestyrelsen
- Henrik Vesterskov Johansen, CEO
- Pia Nielsen, CCO
- Anette Sofie Nutzhorn, Zoolog og ansvarlig for naturbevaring

- Søren Sørensen, Formidlingsansvarlig
- Cino Pertoldi, Professor, Aalborg Universitet

Fra Rådet for Zoologiske Anlæg:

- Bengt Holst, Formand i Rådet, Særlig rådgiver
- Catharina Eggers, Embedsdyrlæge, Fødevarestyrelsen
- Ernst H. Andresen, Embedsdyrlæge, Fødevarestyrelsen
- Jørgen Lund, Tidligere driftschef, Naturkraft
- Lisbeth Skovmand Høgh, Adm. direktør, AQUA Akvarium & Dyrepark
- Maj Friis Munk, Biolog, Fødevarestyrelsen

Fra Slots- og Kulturstyrelsen:

- Louise Stensborg Jakobsen, Sekretariat for Rådet, specialkonsulent

Besøget foregik i anlægget og omfattede besigtigelse af anlægget og dialog med anlæggets ledelse om det zoologiske anlægs opgavevaretagelse.

2. Om Rådet for Zoologiske Anlægs tilsyn

Rådet for zoologiske anlæg fører et løbende tilsyn med de zoologiske anlæg, der modtager statsligt driftstilskud, i henhold til lov om statstilskud til zoologiske anlæg (lov nr. 255 af 12/04/2000).

Formålet med at yde statsligt driftstilskud er i henhold til loven at tilskynde til en stadig højere grad af professionalisme i de zoologiske anlægs arbejde med formidling af viden om dyrene og deres levevis samt anlæggenes deltagelse i relevante avlssamarbejder og naturbevarelsesprojekter.

Som led i tilsynet foretager Rådet faglige vurderinger af anlæggene. Den faglige vurdering baserer sig dels på anlæggets egen indberetning til Rådet for Zoologiske Anlæg og Slots- og Kulturstyrelsen samt på Rådets besigtigelse af de enkelte anlæg. Rådet besigtiger anlæggene hvert andet år og følger op på besigtigelserne med en skriftlig vurdering af anlæggenes varetagelse af opgaverne efter loven. Rådets vurderinger tager udgangspunkt i zoo-lovens § 3, herunder:

- Anlæggets udvikling i forhold til den seneste flerårsplan, tidligere vurderinger fra Rådet samt evt. øvrige udviklingsplaner.
- Organisationsform herunder kravet i zoo-loven om en fuldtidsansat zoolog (cand. Scient.), øvrige tilskud fra offentlige myndigheder, nøgletal (samlet omsætning, antal årsværk, besøgende) samt udviklingen heraf.
- Ressourcegrundlag, herunder bygninger og anlæg.
- Formidling af viden om dyrene og deres levevis herunder særlige formidlingsprogrammer for børn og unge.

- Samarbejde, herunder avlssamarbejde nationalt og internationalt herunder hvilke samarbejder anlægget er koordinator for og hvilke man deltager i.
- Naturbevarelse, herunder hvilke projekter anlægget deltager i og på hvilket niveau.
- Status på anlæggets forskning – dels aktiviteter, hvor anlægget selv udøver forskning, dels aktiviteter, hvor anlægget bidrager ved at stille dyr/faciliteter og viden til rådighed for andres forskning.

Rådets vurdering bliver sammenfattet i en bedømmelse af anlæggets opgavevaretagelse efter følgende skala:

- Tilfredsstillende
- Ikke tilfredsstillende

Tilsynsrapporten indeholder Rådets vurderinger af og eventuelle anbefalinger til anlæggets drift og fortsatte udvikling. Rapporten giver samtidig anlæggets eventuelle kommunale tilskudsyder en viden om det enkelte anlægs virksomhed og de rammer, anlægget arbejder inden for.